

Staatsrechtconferentie 2016

CALL FOR PAPERS

Constitutionele mogelijkheden en beperkingen voor experimenteel handelen en experimentele wetgeving.

Vrijdag 16 december 2016
10:15-18:00 uur
Campus Universiteit Twente
The Gallery, Enschede

Oproep

In het kader van de Staatsrechtconferentie 2016 zal naast plenaire programma-onderdelen in drie verschillende parallelsessies ruimte worden geboden voor discussie aan de hand van papers. Voorstellen voor papers (van maximaal één A4) zijn van harte welkom en kunnen tot **16 september 2016** worden gestuurd naar: Staatsrechtconferentie-2016@utwente.nl.

Gelieve in het voorstel aan te geven bij welk van de drie sessie-thema's wordt aangesloten. Inzenders ontvangen uiterlijk 2 september 2016 nader bericht. Uiterlijk 9 december 2016 dient het uiteindelijke paper beschikbaar te zijn voor plaatsing op deze website.

De bedoeling is dat in de loop van 2017 een conferentiebundel verschijnt waarin (vervolmaakte versies van) voornoemde papers zijn opgenomen, alsmede de teksten van de keynotes behorende tot de plenaire onderdelen van het programma.

Hieronder is ter overweging informatie opgenomen over de aanstaande conferentie. Deze informatie zal binnenkort tevens worden aangeboden via: www.staatsrechtconferentie.nl

Thematiek

Wet- en regelgevers staan onder toenemende druk om mogelijkheden te scheppen voor experimenteren met maatschappelijke en technologische innovaties, zoals bij alternatieve publieke of publiek-private besluitvorming, het omgaan met persoonsgegevens/'big data', vernieuwing in onderwijs en zorg, de inrichting van 'smart energy grids', en de introductie van zelfrijdende auto's, drones, of microchip implantatie. Wetgeving moet 'toekomstbestendig' worden door juridische ruimte te bieden voor het beproeven van innovatieve praktijken op basis van private, publieke en publiek-private initiatieven. Maar, hoeveel ruimte is rechtstatelijk beschouwd nog aanvaardbaar, zoals met het oog op rechtszekerheid en rechtsgelijkheid, zeggenschap en de bescherming van fundamentele rechten, en hoe kan deze ruimte het best worden gebruikt, dat wil zeggen: in een goede balans tussen effectief en legitiem?

Subthema's

Tijdens de conferentie staan verschillende vormen van experimenteren, dan wel het faciliteren daarvan centraal.

- In de eerste plaats het '**experimenteren door wetgeving**', door het maken van leerzame uitzonderingen op bestaande beperkende regels, door experimenteerbepalingen in

permanente, tijdelijke of zelfs experimentele wetgeving (e.g. Crisis- en herstelwet, Elektriciteitswet, Omgevingswet, Experimentenwet gemeenten, Experimentenwet onderwijs), veelal tevens met het doel van verbeteren van bestaande regelgeving. Welke uitzonderingen zijn nuttig en nog op een staatrechtelijk aanvaardbare wijze realiseerbaar – zou een algemene experimenteerwet een goede gedachte zijn?

- In de tweede plaats wordt ingegaan op ‘**experimenteren tussen wetgeving**’, door het scheppen van leerzame lokale variatie tussen wet- en regelgeving op basis van decentrale bevoegdheden als experimentele ruimte binnen een regionaal, nationaal, federatief of supranationaal verband (e.g. bestuurlijke experimenten, EU-richtlijn hernieuwbare energie; ‘EU Open Method of Coordination’) ook wel ‘*experimentalist governance*’ genoemd. Hoe verhoudt zich decentralisatie als institutionele keuze tegenover decentralisatie als modus voor experimenteren en wanneer welke mate en wijze van experimentele variatie is nog staatrechtelijk aanvaardbaar?
- In de derde plaats het ‘**experimenteren binnen wetgeving**’, door het faciliteren van leerzame spontane praktijken op basis van flexibele regelgeving, door een open structuur van wettelijke bepalingen (e.g. doel- en zorgplichtbepalingen, risicoregulering, uitdagingsrecht) alsmede van het proces van regelgeving (internet, consultatie, ‘regneg’, co- en metaregulering). Waar ligt in deze benadering de balans tussen nuttig faciliteren en inboeten op kernbeginselen zoals rechtszekerheid en rechtsgelijkheid; innovatie kan immers ook juist gebaat zijn bij klip en klare grenzen.

Tijdens de conferentie wordt besproken of en zo ja, hoe met een aanpak vervat in deze drie subthema’s kan worden bijgedragen aan het vinden van oplossingen van maatschappelijke en technologische vraagstukken, alsmede aan het meer toekomstbestendig maken van wetgeving en van het wetgevingsproces. Niet alleen wordt stilgestaan bij de mogelijkheden die het staatrecht biedt maar ook aan de beperkingen die het stelt, zoals door de bescherming van fundamentele rechten en door leidende beginselen zoals inzake rechtszekerheid, rechtsgelijkheid, evenredigheid en het democratisch primaat. De juridische analyse zal daarbij niet kunnen zonder reflectie op wat uit epistemisch oogpunt (methodologisch) geboden is om experimenten te doen resulteren in opschaling van bevindingen uit kleinschalige experimenten naar grootschalige ‘evidence-based’ praktijken en, wellicht, herziene regelgeving of toepassing van regels.

Programma op hoofdlijnen

De conferentie bestaat uit drie onderdelen: een plenaire algemene inleiding, drie parallelle werkgroepen over de bovengenoemde subthema’s, en een plenaire afsluiting met concluderende stemmingen.

De *plenaire inleidingen* bestaan uit twee of drie keynotes (op het moment nog onbevestigd), waarbij naast een algemene inleiding over de congressthematiek, tevens aandacht zal uitgaan naar de sociaalwetenschappelijke aspecten van experimenteren, door, tussen en binnen wetgeving.

De *werkgroepen* zullen worden gewijd aan de bovengenoemde subthema’s, op basis van korte presentaties gebaseerd op een paper, die tevens concept-publicatie is voor een latere bundel naar aanleiding van de conferentie. Per werkgroep staat één bepaald subthema centraal. De bedoeling is werkgroepen zo worden georganiseerd dat halverwege overstappen mogelijk is. Zolang de ‘call for papers’ nog open is, kan de congresorganisatie op basis van abstracts besluiten tot vermenging van subthema’s, respectievelijk combineren van werkgroepen..

Het *plenaire slotdebat* zal worden gewijd aan enkele aan de thematiek van de conferentie stellingen – bijvoorbeeld over introductie van een algemene experimenteerbepaling in de

Grondwet, van een algemene experimenteerwet of van een algemeen uitdagingrecht. Twee sprekers zullen vanuit tegenovergestelde posities hun visie op de stellingen presenteren, gevolgd door debat met de zaal. Aan het slot van het debat wordt over de stellingen gestemd.

De conferentie wordt afgesloten met een borrel.

Taal

De voertaal van de conferentie is Nederlands.

Gebruik van de Engelse taal voor papers, presentaties en discussiebijdragen is niet uitgesloten, maar alleen indien de gebruiker van de Engelse taal de Nederlandse taal ten minste passief beheerst.

Later meer

Een meer gedetailleerd programma zal binnenkort verschijnen op www.staatsrechtconferentie.nl

De aanmelding voor de conferentie begint vanaf 15 september 2016 en sluit op 9 december 2016 – eveneens via bovengenoemde website – hiervoor zal nog een afzonderlijke aankondiging uitgaan.

Contact

Universiteit Twente
Faculteit Behavioural, Management & Social Science (BMS)
Drienerlaan 5, 7500AE Enschede
Staatsrechtconferentie-2016@utwente.nl

Voor eventueel nader overleg
prof.mr.dr. Michiel A. Heldeweg
Leerstoel Law, Governance & Technology
053-4896834
m.a.heldeweg@utwente.nl